

ORGANIZACE ZDRAVOTNICKÉHO ZABEZPEČENÍ VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

Pro zdravotnické zabezpečení soudobé operace jsou charakteristické některé obecné zásady, z nichž je nutné uvést na prvním místě především snahu o maximální přiblížování sil a prostředků zdravotnické služby, zejména léčebných zařízení, poskytujících odbornou a specializovanou lékařskou pomoc k prostorům vzniku hromadných zdravotnických ztrát a tím o docílení maximálního snížení počtu etap při léčení raněných a nemocných, případně léčení na místě vzniku ohnisek hromadných ztrát.

Úkolem zdravotnických jednotek, útvarů a zařízení vševojskové armády je především:

- zabezpečit odsun raněných a nemocných z nižších etap a ohnisek hromadných zdravotnických ztrát,
- poskytnout první lékařskou a odbornou lékařskou pomoc a dočasnou hospitalizaci neschopných odsunu,
- účastnit se odstraňování následků použití prostředků hromadného ničení nepřítelem,
- uskutečnit hygienická a protiepidemická opatření u vojsk armády,
- zásobovat zdravotnickým materiálem.

Složení sil a prostředků zdravotnické služby armády k plnění těchto úkolů může zahrnovat samostatné zdravotnické oddíly a prostředky k jejich posilování, armádní odřady posilových zdravotnických skupin, protiepidemické prostředky, zdravotnické odsunové prostředky, polní

zdravotnické sklady, řídicí orgány zdravotnické služby.

Samostatný zdravotnický oddíl je určen k poskytování lékařské a odborné lékařské pomoci raněným a zasaženým. V průběhu jedné armádní operace je schopen každý armádní samostatný zdravotnický oddíl rozvinout se dvakrát až třikrát za předpokladu, že na jednom místě pracuje nejméně 1,5–2 dny.

Armádní odřad posilových zdravotnických skupin je prostředek k posilování samostatných zdravotnických oddílů a zdravotnických praporů, které přijaly větší počty raněných a zasažených, než na které stačí jejich síly a prostředky.

Zdravotnické odsunové útvary jsou určeny k odsunu raněných a zasažených ze zdravotnických praporů svazků a samostatných zdravotnických oddílů do nemocniční základny fronty. V nutných případech se využívají k vyvezení raněných bezprostředně z ohnisek zdravotnických ztrát.

Protiepidemické jednotky (útvary) jsou určeny k plnění komplexu hygienických a protiepidemických opatření v rámci armády.

Zdravotnický sklad je určen k příjmu, ukládání a výdeji zdravotnického materiálu.

Na organizaci zdravotnického zabezpečení v průběhu operace má vliv především předpokládaný počet zdravotnických ztrát.

Zdravotnické ztráty vševojskové armády v útočné operaci mohou představovat 22 až 34,5 % (při době trvání ope-

race 4—5 dnů), 25,5 až 39,5 % [při době trvání operace 6—7 dnů]. Přitom největší zdravotnické ztráty způsobené jadernými zbraněmi (v rozmezí 70 % z počtu všech očekávaných ztrát od jaderných zbraní) se očekávají v období jaderné protipřípravy nepřítele a v období plnění bližšího úkolu armády, v důsledku čehož celkové zdravotnické ztráty v armádě za toto období mohou představovat 60 až 70 % z počtu všech očekávaných ztrát za operaci.

V armádách zasažených na směr vedlejšího úderu frontu mohou být zdravotnické ztráty o 30 % nižší a v armádě na pomocném směru o 50 % nižší než v armádách na směr hlavního úderu frontu.

Ve výchozím položení k útoku se rozvíjí v pásmu každého svazku prvního sledu operační sestavy armády na směr hlavního úderu samostatný zdravotnický oddíl s úkolem přijímat zasažené, nemocné a raněné z vojsk, třídit je a poskytovat jim první lékařskou a odbornou lékařskou pomoc. Část samostatných zdravotnických oddílů se přiděluje svazkům tak, aby je doprovázely z prostoru soustředění k čáře zasažení. Současně se odesílají i posilové odsunové zdravotnické prostředky.

Ostatní samostatné zdravotnické oddíly představují zálohu náčelníka zdravotnické služby armády, rozmišťují se na směr hlavního úderu bezprostředně za bojovými sestavami vojsk prvního sledu operační sestavy armády jako přesunutá zdravotnická záloha, s úkolem nepřetržitě sledovat útočící vojska. Zde jsou i skupiny k řízení odsunů a odsunové zdravotnické prostředky.

Další záložní síly a prostředky zdravotnické služby jsou ve zdravotnické záloze rozvinuté poblíž TVS armády. Současně se samostatnými zdravotnickými oddíly se do záloh zařazují zdravotnické odsunové prostředky, protiepidemické jednotky a pohyblivá záloha zdravotnického materiálu.

Záloha samostatných zdravotnických oddílů se využívá v průběhu útočné operace s cílem:

- posílit svazky dalšími zdravotnickými oddíly, jsou-li současně již zaplněny,
- zasadit samostatné zdravotnické oddíly do ohnisek hromadných zdravotnických ztrát,
- nahradit vyřazené zdravotnické oddíly a zdravotnické prapory.

Na směr každé armády se rozvíjí péčí frontu nemocniční základny, určené k dokončení odborné lékařské pomoci a poskytnutí specializované pomoci.

Nemocniční základny se rozvíjejí do vzdálenosti 50—110 km od linie fronty.

Zdravotnické odsunové prostředky armády a zdravotnické odsunové prostředky přidělené armádě frontem ve výchozí k útoku se rozděluje částečně k záložním zdravotnickým oddílům (zdravotnickým praporům), částečně do prostorů soustředění svazků operačního sledu armády, s úkolem doprovázet je při přesunech z prostoru soustředění k čáře zasažení. Část zdravotnických odsunových prostředků se umísťuje v záloze náčelníka zdravotnické služby armády.

Současně s léčebně odsunovými opatřeními se v průběhu útočné operace uskutečňuje komplex hygienicko-protiepidemických opatření. Hlavní jejich cíl je zabránit zanesení infekčních onemocnění do vojsk a uchovat potřebnou úroveň hygienického stavu.

Protiepidemické prostředky armády postupují za útočícími vojsky, lokalizují objevená epidemická ohniska a podle možnosti je likvidují.

Při vedení obranné operace armády podléhá možná výše zdravotnických ztrát značným výkyvům a závisí na řadě faktorů.

Zdravotnické ztráty vševojskové armády v obranné operaci, trvající 4—5 dní, mohou dosahovat 18 až 31,5 %. Přitom největší zdravotnické ztráty, způsobené jadernými zbraněmi, se očekávají v první den operace (včetně jaderné přípravy nepřítele) a v období vlastního protiúderu.

Charakter vedení soudobé obranné operace si vynucuje rozvinout část zdravotnických oddílů armády již v období přípravy obranné operace. Tyto oddíly se rozvíjejí na vzdálenost 15—20 km od čáry rozvinutí zdravotnických praporů svazků prvního sledu za mezilehlým obranným postavením.

Větší část zdravotnických oddílů armády je v záloze náčelníka zdravotnické služby armády. Tato záloha je předurčena

- k zabezpečení manévru zdravotnickými prapory svazků a dříve rozvinutými oddíly v případě jejich vynuceného svinutí,
- k úhradě vyřazených zdravotnických praporů a armádních zdravotnických oddílů,
- k posílení dříve rozvinutých zdravotnických praporů a zdravotnických oddílů v případě vzniku hromadných ztrát,
- k zabezpečení vojsk uskutečňujících protiúder.

Záložní samostatné zdravotnické oddíly jsou rozčleněny na směrech i do hloubky.

Současně se zdravotnickými oddíly se do zálohy zařazují zdravotnické odsunové prostředky, protiepidemické jednotky a pohyblivá záloha zdravotnického materiálu.

Záloha zdravotnických odsunových prostředků se rozmísťuje na nejpravděpodobnějších směrech hlavního úderu nepřítelů a využívá se především k odsunu zasažených z ohnisek hromadných ztrát a dále k uvolnění zdravotnických etap vyváděných do týlu.

K dokončení odborné lékařské pomoci a poskytnutí neodkladné specializované pomoci se rozvíjí nemocniční základna frontu na směru činnosti každé armády prvního sledu frontu, ve vzdálenosti 80 až 120 kilometrů od předního okraje.

Za armádami, které zaujímají velmi široké pásmo obrany, se mohou rozvinout dvě skupiny nemocnic, které plní funkci nemocničních základů na dvou odsunových směrech.

Ke svazkům, určeným k protiúderu, se vysílají samostatné zdravotnické oddíly a

zdravotnické odsunové prostředky. Podle situace se zdravotnické oddíly rozvíjejí v době přípravy protiúderu nebo až v jeho průběhu.

V průběhu úspěšně probíhajícího protiúderu se zaplíněné a od vojsk vzdálené zdravotnické oddíly uvolňují od raněných a následují za vojsky nebo se předávají frontu. Náhradou za ně přiděluje front nové oddíly.

Provádí-li armáda frontový protiúder, může být její činnost zabezpečena posílením zdravotnickými oddíly a zdravotnickými odsunovými prostředky a rozvinutím nemocniční základny frontu na směru činnosti armády ve vzdálenosti 35 až 50 kilometrů od čáry rozvíjení vojsk.

V průběhu obranné operace se uskutěčňuje v důsledku rychle se měnící situace široký manévr silami a prostředky zdravotnické služby armády, jako přenesení odsunu raněných z jedné zdravotnické etap na druhé, postupné rozvíjení samostatných zdravotnických oddílů za dalšími obrannými čarami při odchodu vojsk, změna objemu zdravotnické pomoci podle vývoje konkrétní situace jako zúžení rozsahu poskytované pomoci na život zachraňující výkony apod.

Uvedl jsem jen nejzákladnější zásady a principy zdravotnického zabezpečení armád v soudobé operaci. Článek by měl sloužit ke sjednocení názorů na úspěšné řešení úkolů zdravotnického zabezpečení, neboť vychází ze zásad stanovených ke zdravotnickému zabezpečení v rámci armád — účastníků Varšavské smlouvy.